

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MANİSA GÖLMARMARA BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	8
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 8: Amortisman Ayrılmayan Varlıklar	16
Tablo 9: Kayıtlı Değerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Varlıklar	17
Tablo 10: Belediyenin 2024 Yılı Şirket Personeli Dahil Personel Giderleri	28
Tablo 11: Belediyenin 2024 Yılı Personel Giderlerine İlişkin Üst Sınır Hesabı	28
Tablo 12: Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilen İşler	48

KISALTMALAR

SGK Sosyal Güvenlik Kurumu

Yi-ÜFE Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Kayıtlarının Güncellenmemesi
2. Belediyeye Ait Taşınmazların Emlak Vergi Değeri Üzerinden Kaydedilmesi
3. Amortisman Ayrılmayan ve Kayıtlı Değerlerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıklar Bulunması
4. Bilgisayar Yazılımlarına İlişkin Alım ve Güncelleme Bedellerinin Haklar Hesabında İzlenmemesi
5. Yol Yapımında Kullanılmak Üzere Alınan Malzemelere İlişkin Yapılan Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi
6. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması
7. Kurum Taşıt Kayıtlarının Gerçek Durumu Yansıtması
8. Hurdaya Ayrılan Duran Varlıkların Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile Birikmiş Amortismanlar Hesabında İzlenmemesi
9. İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Harcamalara İlişkin KDV'nin İndirim Konusu Yapılması

B. Diğer Bulgular

1. Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması
2. Yangın Afetine Uğraması Muhtemel Olan Sahaların Belirlenmemesi
3. Coğrafi ve Kent Bilgi Sisteminin Kurulmaması
4. Pasif Durumdaki Parsel İçin Parselasyon İşlemi Yaptırılması
5. İmar Programlarının Hazırlanmaması
6. İtfaiye Raporu Olmadan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilmesi

7. Millet Bahçesi Alt Yapı ve Çevre Düzenlemesi İşindeki Aksaklıkların Bulunması
8. Yevmiye Kayıtlarının Geriye Dönük Olarak Değiştirilmesi
9. Mali Tabloların Eki Olarak Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notların Sunulmaması
10. Afet ve Acil Durum Plânlarının Hazırlanmaması
11. İdare Taşınmazlarına İlişkin Formların ve İcmal Cetvelinin Olmaması
12. Trampa Yoluyla Belediyeye Ait Taşınmazların Belediye Başkanına Verilmesi
13. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Hizmet Alımının Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilmesi
14. Doğrudan Teminle Yapılan Bazı Alımlarda, Yapılacak İşlerin ve Alınacak Malların Niteliği, Niceliği ve Teknik İçeriği Belirtilmeden Piyasa Fiyat Araştırmasının Yapılması
15. Doğrudan Teminle Yapılan ve Belli Bir Süreyi Gerektiren Alımlarda Sözleşme İmzalanmaması
16. Araç Takip Sisteminin Bulunmaması Nedeniyle Taşıt Kullanımlarının İzlenememesi
17. Parasal Limitlerin Altında Kalmak Amacıyla Bazı Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilmesi
18. Emlak Vergisi Tarh ve Tahakkuk İşlemlerinde Bina İnşaat Sınıflarının Sağlıklı bir Şekilde Belirlenmemesi
19. Binalarda Emlak Vergisinin Hesabında Kalorifer ve Klima Farklarının Vergi Değerine İlave Edilmemesi
20. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
21. Kat Karşılığı İnşaat Yapım İhalesinde Hatalı Uygulamalar Bulunması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Gölmarmara Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup, faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Belediye, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır. Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanunlarda kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı

veya yaptıracağı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Manisa Gölarmara Belediyesinin karar organı olan Gölarmara Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 12 üyeden oluşmaktadır.

Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dahilindedir. Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok 1 belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Gölarmara Belediyesi teşkilatı; 1 Belediye Başkan Yardımcısı, Yazı İşleri, Mali Hizmetler, İmar ve Şehircilik, Muhtarlık İşleri, Fen İşleri, Destek Hizmetleri, Zabıta, Park ve

Bahçeler, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler, Veteriner İşleri ve Temizlik İşleri Müdürlüğünden oluşmaktadır. Müdürlükler alan ve amaçlarına göre ilgili Başkan Yardımcılıklarına bağlıdır, doğrudan Başkana bağlı müdürlük bulunmamaktadır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	90	29
Sözleşmeli Personel	-	1
Kadrolu İşçi	44	26
Geçici İşçi	-	-
Toplam	134	56
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	-

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu 1 adet şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir. Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Gölarmara Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Gölarmara Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	Geçen Yılda Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek*	Aktarmayla		Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenek (TL)
					Eklenen (+) (TL)	Düşülen (-) (TL)				
	Personel Giderleri	0,00	13.485.000,00	12.950.000,00	7.010.000,00	150.000,00	33.295.000,00	29.622.882,65	3.672.117,35	0,00

2	SGK Devlet Primi Giderleri	0,00	1.270.000,00	3.175.000,00	1.135.000,00	0,00	5.580.000,00	3.792.665,45	1.787.334,55	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	26.280.000,00	24.675.000,00	15.165.000,00	2.190.000,00	63.930.000,00	52.013.963,93	11.916.036,07	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	300.000,00	700.000,00	700.000,00	0,00	1.700.000,00	1.593.321,56	106.678,44	0,00
5	Cari Transferler	0,00	575.000,00	0,00	300.000,00	0,00	875.000,00	534.333,11	340.666,89	0,00
6	Sermaye Giderleri	23.819.155,98	21.040.000,00	0,00	695.000,00	17.090.000,00	28.464.155,98	7.269.206,76	21.194.949,22	0,00
7	Sermaye Transferleri	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	5.575.000,00	1.425.000,00	0,00	1.425.000,00	0,00
Toplam		23.819.155,98	70.000.000,00	41.500.000,00	25.005.000,00	25.005.000,00	135.319.155,98	94.826.373,46	40.492.782,52	0,00

Gölmarmara Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 70.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içerisinde verilen 41.500.000,00 TL ek ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 135.319.155,98 TL olmuştur. Yıl içinde 94.826,373,46 TL bütçe gideri yapılmış ve 40.492.782,52 TL ödenek iptal edilmiştir.

Belediyenin 2024 yılına ilişkin tahmin edilen ve gerçekleşen bütçe gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	6.600.000,00	11.369.049,05	486,06	11.368.562,99	172,25
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	18.020.000,00	14.912.931,86	600,00	14.912.331,86	82,75
04-Alınan Bağış ve Yardımlar	8.755.000,00	850.960,54	0,00	850.960,54	9,71
05-Diğer Gelirler	33.835.000,00	60.032.003,26	109.562,11	59.922.441,15	177,10
06- Sermaye Gelirleri	2.950.000,00	4.935.193,25	0,00	4.935.193,25	167,29
09-Red ve İadeler	140.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	70.020.000,00	92.100.137,96	110.648,17	91.989.489,79	131,37

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %131,37 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %172,25 ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %82,75, alınan bağış ve yardımlar %9,71, diğer gelirler %177,10 ve sermaye gelirleri %167,29 oranında gerçekleşmiştir.

2024 yılı Bütçe Giderleri tahmini ve gerçekleşme oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödenegi (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	13.485.000,00	29.622.882,65	219,60
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.270.000,00	3.792.665,45	298,63
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	26.280.000,00	52.013.963,93	197,92
04- Faiz Gideri	300.000,00	1.593.321,56	531,10
05- Cari Transferler	575.000,00	534.333,11	93,00
06- Sermaye Giderleri	21.040.000,00	7.269.206,76	34,54
07- Sermaye Transferleri	50.000,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	7.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	70.000.000,00	94.826.373,46	135,46

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri başlangıç ödeneğine göre %135,46 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri %219,6, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %298,63, mal ve hizmet alım giderleri %197,92, faiz giderleri %531,10; cari transferler %93 ve sermaye giderleri %34,54 oranında gerçekleştirilmiştir.

Belediyenin bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	5.120.886,84	6.031.216,08	11.368.562,99	17,77	88,49
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6.760.873,16	16.119.665,74	14.912.331,86	138,42	-7,48
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	1.244.487,12	2.493.094,04	850.960,54	100,33	-65,86
Diğer Gelirler	18.332.134,77	32.200.411,41	59.922.441,15	75,65	86,09
Sermaye Gelirleri	312.770,00	281.048,00	4.935.193,25	-10,14	1655,99
Toplam	31.771.151,89	57.125.435,27	91.989.489,79	79,80	61,03
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0,00	0,00	0,00	0	0
Net Toplam	31.771.151,89	57.125.435,27	91.989.489,79	79,80	61,03

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 35.244.456,85 TL'lik (%59,15) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 5.337.346,91 TL'lik (%88,49), diğer gelirlerde 27.722.029,74 TL'lik (%86,09) ve sermaye gelirlerinde 14.654.145,25 TL'lik (%1655) artış olmasına rağmen; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 1.207.333,88 TL'lik (-%7,48) ve alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerinde 1.642.133,50 TL (-%65,86) azalış olmuştur.

Belediyenin bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	4.079.814,56	10.924.887,61	26.622.882,65	167,77	143,69
SGK Devlet Prim Giderleri	514.591,41	1.133.737,94	3.792.665,45	120,31	234,52
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	13.957.690,98	25.576.817,70	52.013.963,93	83,24	103,36
Faiz Giderleri	706.759,13	668.123,28	1.593.321,56	-5,46	138,47
Cari Transferler	62.319,77	167.759,30	534.333,11	169,19	218,51
Sermaye Giderleri	2.726.689,58	21.110.590,78	7.269.206,76	674,22	-65,56
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Toplam	22.047.865,43	59.581.916,61	94.826.373,46	170,23	59,15

Tablodaki veriler dikkate alındığında, Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 35.244.456,85 TL (%59,15) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024

yılında personel giderlerinde 15.697.995,04 TL'lik (%143,69), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinde 2.658.927,51 TL'lik (%234,52), mal ve hizmet alım giderlerinde 26.437.146,23 TL'lik (%103,36), faiz giderinde 925.198,28 TL'lik (%138,47), cari transferler giderinde 366.573,81 TL'lik (%218,51) artış olduğu ve sermaye giderlerinde ise 13.841.384,02 TL (-%65,56) azalış olduğu görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 104.601.246,01 TL, Faaliyet Geliri 91.390.964,25 TL ve Enflasyon düzetilmesi (+)15.090.514,67 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 1.880.232,91 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Gölmar Madencilik İnş.İml.San. ve Tic. Ltd Şti.	24.423.006,21	24.423.006,21	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Gölmarmara Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir. Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmışından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde

bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Gölmarmara Belediyesinde iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisindeki görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenmemiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterli değildir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 41’inci maddesinin üçüncü fıkrasında; nüfusu 50.000’in altında olan belediyelerde stratejik plan yapılması zorunlu değildir. Hükmüne istinaden belediye tarafından stratejik plan hazırlanmamıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ancak personele duyurulmamıştır.

Yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmemiştir. Yapılan görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

Ön mali kontrol sistemi, İç kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi bulunmamaktadır.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

Bilişim personel eğitimi ve istihdamına ilişkin politikalar bulunmamaktadır. Bilişim sistemiyle ilgili personel bulunmamaktadır. Üst düzey uzmanlık gerektiren konularda dışarıdan üçüncü firmalardan teknik destek alınmaktadır.

Kurumun, üst yönetimi tarafından onaylanmış bilişim sistemlerini de kapsayan yazılı bir politika ya da strateji bildirimi bulunmamaktadır.

Sistemlerin bilgi güvenliği açısından düzenli olarak incelenmesi yapılmamakta, sistemler tecrübeli sistem mühendisleri tarafından test edilmemektedir.

İzleme Standartları

İdarenin birimleri tarafından iç kontrol sistemi değerlendirilmemekte ve dolayısıyla değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. Bu nedenle, İç denetim birimi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak yukarıda belirtilen önemli eksikliklerin bulunması nedeniyle iç kontrol sistemi yapılandırma çalışmalarının tamamlanmamış olup İdarede etkin bir iç kontrol sisteminin mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Manisa Gölarmara Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Kayıtlarının Güncellenmemesi

İdare taşınmazlarının tapu bilgilerinin fiili durumla uyumlulaştırılmadığı, numaralandırılma, dosyalama ve cins tashihi işlemlerinin tamamlanmadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebe kayıtlarının güncellenmediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 44, 45, 47 ve 60’ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığınca, 5018 sayılı Kanun’un 44, 45 ve 60’ıncı maddelerine dayanılarak Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallерinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in 1’inci maddesinde, Yönetmelik’in amacının, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiş ve Yönetmelik’in diğer maddelerinde kamu idarelerinin tasarrufunda bulunan taşınmazların kaydına ve buna ilişkin cetvellerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu işlerle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Yönetmelik’in “Kayıt ve Kontrol İşlemleri” başlıklı 5’inci maddesine göre, Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olup kayıtların belgeye dayanması esastır. “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar” başlığı altında yer alan taşınmazlar maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacaktır.

Taşınmazların rayiç değeri maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanlar ise bu idarelerce tespit edilecek ve taşınmazların

kayıtlara alınan değeri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenecektir. Ayrıca, kayıt işlemleri, taşınmaz giriş ve çıkış kayıtlarının tutulması ve ilgili cetvellere kaydedilmesi süreçlerini kapsamaktadır.

Yönetmelik'in "Taşınmazların numaralandırılması" başlıklı 8'inci maddesine göre, Kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için daha önce belirlenmiş taşınmaz numarası var ise bu taşınmaz numarası, yoksa kamu idarelerinin belirleyeceği taşınmaz numarası verilecektir. Yönetmelik'in "Dosyalama" başlıklı 9'uncu maddesinde, kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan birer dosya oluşturulacağı, dosyalama işleminin nasıl yapılacağı, hangi tasarruf işlemi için ne tür belgelerin ekleneceği ayrıntısıyla düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre, kamu idarelerince, mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacak olup kamu idareleri taşınmazların cins tashihi için gerekli işlemleri yapacaklardır. Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük, kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihi ile ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanacaktır. Diğer yandan, aynı Yönetmelik'in Geçici 1'inci maddesinde de, tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince, tapu bilgilerinin temin edilerek fiili envanterin yapılması, mevzuatında belirtilen şekilde kayda esas değerlerinin tespit edilmesi, her bir taşınmaz için numaralandırma, dosyalama ve cins tashihi işlemlerinin yapılması, taşınmaz icmal cetvellerinin konsolide edilmesi, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği gereği taşınmazların mali tablolarda gösterilmesi ve tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihi itibarıyla tamamlanmış olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, mevzuatında belirtilen süre itibarıyla taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durum uyumlulaştırılmasının yapılamadığı ve numaralandırma, dosyalama, cins tashihi ve envanter çalışmalarının tamamlanamadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebeleştirme işlemlerinin güncellenemediği, belirtilen eksikliklerin hâlihazırda da devam ettiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durum uyumlulaştırılması ve numaralandırma, dosyalama, cins tashihi işlemlerinin tamamlanarak muhasebe kayıtlarının güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Belediyeye Ait Taşınmazların Emlak Vergi Değeri Üzerinden Kaydedilmesi

Kamu İdaresinin mülkiyetinde olan taşınmazların, maliyet bedeli veya rayiç değer yerine emlak vergi değeri üzerinden kaydedildiği görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve Kontrol İşlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin ikinci fıkrasında; Ek 1'deki Kayıt Planının "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacağı, maliyet bedeli ve rayiç değeri belirlenemeyenlerin ise iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Mevcut Taşınmazların Kaydına İlişkin İşlemler" başlıklı Geçici 1'inci maddesinde ise; Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre maliyet bedeli veya rayiç değerleri üzerinden muhasebe kayıtlarına alınması gereken taşınmazların, değerlendirme çalışmaları tamamlanıncaya kadar emlak vergi değeri üzerinden kayıtlara alınabileceği, bu değerlendirme işlemlerinin ise 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; idarelerin, tapuda kayıtlı olan taşınmazlarından maliyet bedeli ve rayiç değeri belirlenemeyenlerin 31.12.2017 tarihine kadar emlak vergi değeri üzerinden kayıtlara alabileceği ancak bu tarihten sonra emlak vergi değerinin, değerlendirme ölçütü olarak kullanılamayacağı, idarelerin taşınmazlarına ilişkin maliyet bedeli veya rayiç değerlerini tespit etmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

İdarenin "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu"nun incelenmesi sonucunda; bina, yol, arsa ve arazi gibi idarenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların, emlak vergi değeri ile izlenmeye devam edildiği tespit edilmiştir.

Bu durum, taşınmaz değerlerinin gerçeğe uygun olmamasına, mali tablolarda doğru ve güvenilir bilgi sunulmamasına ve taşınmaz yönetiminde saydamlığın ve etkinliğin sağlanamamasına yol açmaktadır. Zira emlak vergi değeri genel anlamıyla asgari ölçülere göre

tespit edilen ve emlak vergisi matrahını oluşturan değer olup gerçeğe uygun değer ya da piyasadaki rayiç değer çok altındadır.

İdare tarafından verilen cevapta, Belediyece söz konusu kayıt işlemleri, 2020 yılında, taşınmazların kayda alınmasını geciktirmemek amacıyla emlak vergi değerleri esas alınarak yapıldığını, bu dönemde rayiç bedel tespitine ilişkin komisyon yapısı mevcut olmayıp bilgi ve belge eksiklikleri nedeniyle değerlendirme sürecinin tamamlanamadığını, bu kapsamda, Belediye tarafından taşınmaz rayiç bedellerinin doğru biçimde tespit edilmesi ve kayıtların güncellenmesi amacıyla bir değer tespit komisyonu kurulması gibi düzeltici ve önleyici tedbirler alındığını ifade etmişlerdir. İdare tarafından bulguda belirtilen hususa ilişkin olarak düzeltmeye yönelik incelemelerin kayıtları yapılmaya başlanmış olsa da 2025 yılında yapılan işlemin 2024 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

İdarenin taşınmaz envanteri ve mali tablolarında yer alan taşınmaz hesaplarının gerçek durumu yansıtması için taşınmazların maliyet bedeli veya rayiç değerlerinin tespit edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Amortisman Ayrılmayan ve Kayıtlı Değerlerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıklar Bulunması

Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda yer alan kayıtlı varlıklardan; amortisman ayrılmayanlar ve kayıtlı değerlerinden daha fazla amortisman ayrılanların olduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu ile ilgili "Hesap Grubuna İlişkin İşlemler" başlıklı 187'nci maddesinin (ç) bendinde, amortisman tabi varlıkların neler olduğu, bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranlarına ilişkin esas ve usullerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği, ayrılan amortismanların nasıl muhasebeleştirileceği ve varlıkların amortisman hesaplanmasına esas alınacak değerinin nasıl tespit edileceği ile ilgili hususlar hüküm altına alınmıştır.

Bahsedilen Yönetmelik'in 202 ve 203'üncü maddelerinde; 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesi için kullanılacağı, ayrılan amortisman tutarların ise bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabı'na borç kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan 04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin 47 Sıra

Numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde maddi duran varlıklar için ayrılacak amortisman süreleri ve oranları belirlenmiştir.

Belirtilen Genel Tebliğ'in "Amortisman ve Tükenme Payına Tabi Tutulan Varlıkların Değeri" başlıklı 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olduğu, maliyet bedelinin ise bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamından oluştuğu açıklanmıştır. Ancak, enflasyon düzeltilmesine tabi tutulmuş olan varlıklar için amortisman ve tükenme payı hesaplamasına esas alınacak değer, enflasyon düzeltilmesi sonucu ortaya çıkan değerdir.

Yapılan incelemede, Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda kayıtlı varlıklardan; amortisman ayrılmayanlar ve kayıtlı değerlerinden daha fazla amortisman ayrılanların olduğu tespit edilmiş olup bunlara ilişkin tespitler aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 8: Amortisman Ayrılmayan Varlıklar

Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hesap Ad	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark(TL)
251.xx.01.00.	Boru Hatları	5.336.302,71	0,00	5.336.302,71
251.xx.02.00.	Enerji Nakil Hatları	7.852.907,15	0,00	7.852.907,15
251.xx.03.00.	Su İsale Hatları	338.112,00	0,00	338.112,00
251.xx.20.02.	Parklar ve Yeşil Alanlar	1.512.979,58	0,00	1.512.979,58
251.xx.20.06.	Pazar Yeri	13.500,00	0,00	13.500,00
252.xx.xx.04.08	Sinema, Tiyatro ve Opera vb. Salonları ve Stüdyoları	831.034,97	0,00	831.034,97
252.xx.xx.04.11	İbadet Yerleri	710.551,72	0,00	710.551,72
252.xx.xx.04.13	Düğün, Tören ve Konferans Salonları	1.810.540,00	0,00	1.810.540,00
252.xx.xx.05.04	Kortlar	18.832,56	0,00	18.832,56
252.xx.xx.06.02	Oteller	709.488,47	0,00	709.488,47
252.xx.xx.09.04	Restoranlar, Lokantalar	464.605,90	0,00	464.605,90
252.xx.xx.09.99	Diğer	10.733,36	0,00	10.733,36
252.xx.xx.10.01	Hangarlar, Antrepolar, Silolar ve Depolar	310.440,65	0,00	310.440,65
252.xx.xx.12.02	Atölyeler	234.331,65	0,00	234.331,65
255.06.04..	Güzel Sanat Eserleri	13.802,46	0,00	13.802,46
TOPLAM				20.168.163,18

Tablo 9: Kayıtlı Değerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Varlıklar

Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hesap Ad	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (TL)
252.xx.99..	Diğer Binalar	0,00	12.419,00	-12.419,00
252.xx.xx.01.99	Diğer	588.586,67	3.350.000,00	-2.761.413,33
253.03.01..	Yıkama, Temizleme ve Ütüleme Cihaz ve Araçları	38.222,98	99.500,08	-61.277,10
253.03.04..	Ölçüm, Tartı, Çizim Cihazları ve Aletleri	7.228,39	7.666,47	-438,08
253.03.08..	Spor Amaçlı Kullanılan Cihaz ve Aletler	105.143,90	113.851,59	-8.707,69
255.01.03..	Koruyucu Giysi ve Malzemeler	0,00	663,75	-663,75
255.01.05..	Hastanede Kullanılan Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	89.951,18	90.687,98	-736,80
255.02.02..	Bilgisayar Çevre Birimleri	108.749,05	144.621,30	-35.872,25
255.02.05..	Ses, Görüntü ve Sunum Cihazları	155.409,49	156.402,04	-992,55
255.03.01..	Büro Mobilyaları	513.029,86	663.837,25	-150.807,39
255.04.01..	Yemek Hazırlama Ekipmanları	35.609,45	35.753,41	-143,96
255.07.04..	Bilgi Saklama Üniteleri	0,00	987,21	-987,21
255.10.02..	Kontrol ve Güvenlik Sistemleri	177.890,54	224.789,82	-46.899,28
255.10.03..	Yangın Söndürme ve Tedbir Cihaz ve Araçları	342,20	5.898,56	-5.556,36
TOPLAM				-3.086.914,75

Yukarıda ayrıntıları gösterilen maddi duran varlıklardan hiç amortisman ayrılmayan varlık toplamı 20.168.163,18 TL olduğu ve ayrılan birikmiş amortisman tutarlarının maddi duran varlıkların kayıtlı değerinden toplam 3.086.914,75 TL fazla olduğu tespit edilmiştir.

İdarenin mülkiyetindeki varlıkların amortisman ve tükenme paylarının, Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 Sıra Numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği hükümlerine uygun olarak ayrılması gerekmektedir.

BULGU 4: Bilgisayar Yazılımlarına İlişkin Alım ve Güncelleme Bedellerinin Haklar Hesabında İzlenmemesi

Bilgisayar yazılımı ve lisans alımları ile bunların güncellemelerine ilişkin bazı harcamaların 260 Haklar Hesabı ile aktifleştirilmesi gerekirken doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Lisans ve lisans güncellemeleri bilgisayar yazılımlarına ilişkin kullanım hakları olması sebebiyle maddi olmayan duran varlıklar sınıfında yer almaktadırlar. Maddi olmayan duran varlıklar herhangi bir fiziksel varlığı bulunmasa da kamu idarelerinin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği veya belli koşullar altında hukuken himaye gören haklardır.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 260 Haklar Hesabını düzenleyen “Hesabın niteliği” başlıklı 210’uncu maddesinde; bu hesabın, bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı, “Hesabın işleyişi” başlıklı 211’inci maddesinde ise; bütçeye gider kaydıyla edinilen hakların bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaba, ödenecek tutar 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği düzenlenmiştir.

Aynı Yönetmelik’in “268 Birikmiş amortismanlar hesabı” başlıklı 214’üncü maddesinde; maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesi için bu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nin 6’ncı maddesinde, Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubunda izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu ve hesaplara alındığı yıl sonunda tamamen amorti edileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; 2024 yılında Belediye hizmetlerinde kullanılmak üzere satın alınan bilgisayar yazılım programları ile bunların güncellenmesine yönelik bazı harcamaların (Örneğin; 429 ve 4606 no.lu yevmiyeler) 260 Haklar Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekirken 630 Giderler Hesabı ile doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Söz konusu harcamaların doğrudan giderleştirilmesi sonucunda, dönem sonu bilançosunda 260 Haklar Hesabı ve 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının 144.000,00 TL eksik gösterildiği ve hataya neden olduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Kamu İdaresinin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan belli ölçüde yararlanılan ya da yararlanılması planlanan ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan yazılım alımlarına ilişkin harcamaların maliyet bedelleri ile 260 Haklar Hesabı'na kaydedilmesi ve hesaplara alındığı yıl sonunda tamamına amortisman ayrılması gerekmektedir.

BULGU 5: Yol Yapımında Kullanılmak Üzere Alınan Malzemelere İlişkin Yapılan Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediye tarafından mali yıl içerisinde muhtelif cadde ve sokaklardaki mevcut yolların bakım, onarım ve iyileştirilmesinde kullanılmak üzere satın alınan bitümlü bağlayıcı, agrega alımı, micır, yol çizgi boyası ve trafik işaretleyicileri gibi karayolları ve trafik malzemelerinin, kullanıldığında doğrudan giderleştirildiği, bünyesine girdikleri yolların maliyetine eklenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 42'nci maddesine göre kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde yer alan “İç imkânlarla üretilen maddi duran varlıklar” başlıklı 20'nci maddesinde ise kamu idarelerinin bizzat kendi imkanlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderlerin işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubunun işleyişine ilişkin 187'nci maddesinde; edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı, maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü giderin ilave edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Yönetmeliği'nin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının niteliğini açıklayan 190'ıncı maddesinde ise; herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin bu hesapta izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, cadde ve sokaklardaki mevcut yolların bakım, onarım ve iyileştirilmesinde kullanılan toplam tutarı 3.204.744,00 TL olan harcamaların 630.03.08.06.01 ekonomik kodundan giderleştirilmesi sonucunda, mali tablolarda 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının daha düşük, 630 Giderler Hesabının ise bir o kadar daha fazla görünmesine sebep olunmaktadır.

Bu itibarla, mali tabloların daha güvenilir bilgi sunması açısından ilgili işlemlerde muhasebe kayıtlarının yukarıda yer verilen mevzuata uygun şekilde yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 6: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilen yatırımlardan tamamlananların ilgisine göre Maddi Duran Varlık hesapları arasında yer alan 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabına alınmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Muhasebe Yönetmeliği'nin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına ilişkin "Hesabın İşleyişi" başlıklı 191'inci maddesinin (a) bendinin birinci fıkrasında; *"Bütçeye gider kaydıyla gerçekleştirilip, yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen yeraltı ve yer üstü düzenlerine ilişkin tutarlar yatırımın tamamlanıp geçici kabulün yapılması ile birlikte, bu hesaba borç, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına alacak kaydedilir"*,

252 Binalar Hesabına ilişkin "Hesabın İşleyişi" başlıklı 193'üncü maddesinin (a) fıkrasının birinci bendinde de; *"Bütçeye gider kaydıyla satın alınan binaların maliyet bedeli bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaplara, ödenmesi gereken tutar 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir"*,

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına ilişkin "Hesabın İşleyişi" başlıklı 205'inci maddesinin a fıkrasının 1'inci bendinde; *"Gerek yılı içerisinde gerekse yıllara sâri olarak yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak tutarlar, bir*

tarafından bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaplara, ödenecek tutar 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.

15 (b) fıkrasının 1'inci bendinde; “*Tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarlar bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir*” şeklinde düzenlemeler getirilmiştir.

Belediye muhasebe kayıtları ile mali tablolarının incelenmesinde, önceki yıllarda ve 2024 yılında 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kaydedilmiş olan toplam 30.918.334,64 TL tutarındaki yapım işinin geçici kabulü yapıldığı halde ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabı itibarıyla Bilançoda hataya neden olunmuştur.

İdare tarafından verilen cevapta, söz konusu projeler bakımından geçici kabul işlemleri henüz sonuçlandırılmadığından, yatırımların ilgili maddi duran varlık hesaplarına (örneğin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri, 252 Binalar vb.) aktarımı gerçekleştirilmediğini, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 193'üncü maddesi uyarınca, yapımı tamamlanan yatırımların ilgili varlık hesaplarına aktarılabilmesi için geçici kabul işleminin yapılmış olması zorunlu olduğunu, bu çerçevede, muhasebe uygulamaları açısından geçici kabul işlemi tamamlanmayan projelerin halen Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında gösterilmesi mevzuata uygun muhasebe uygulamasının bir gereği olduğunu ifade etmişlerse de yapımı bitmiş faaliyete başlamış ve son hakedişleri yapılan işlerin dosyalarında geçici kabul beyanları olduğu halde işlerin halen devam etmekte olduklarının belirtilmesi müdürlüklerin birbirinden habersiz oldukları ve Müdürlüklerin birbiriyle koordineli şekilde çalışılması uygun olacağı düşünülmektedir.

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilen yatırımlardan tamamlananlarının ilgisine göre Maddi Duran Varlık Hesapları arasında yer alan 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabına alınması gerekmektedir.

BULGU 7: Kurum Taşıt Kayıtlarının Gerçek Durumu Yansıtması

Türkiye Noterler Birliğinden alınan Belediye adına tescil edilmiş taşıtların listesi ile Kurumun taşıtlarına ilişkin envanter kayıtlarının uyuşmadığı görülmüştür.

İdarenin sahip olduğu taşıtlar diğer tüm taşıtlar gibi tescil edilmekte ve noter kayıtlarında yer almaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları ise sahibi oldukları taşıtları ayrıca envanter kayıtlarında tutmakta ve bu kayıtlar vesilesiyle kontrol ve denetim işlemlerini gerçekleştirmektedirler.

Gerek noterlerin gerekse de idarelerin kendi bilgi sistemlerinde taşıtlar kayıt altına alındığından her iki kaydın birbiri ile tutarlı olması gerekmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap Verme Sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesine göre; harcama yetkilileri taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelik'te belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumludurlar.

Yine aynı Yönetmelik'in "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde; kullanımda bulunan dayanıklı taşınırları bulundukları yerde kontrol etmek, sayımlarını yapmak ve yaptırmak, taşınır kayıt yetkililerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Diğer yandan adı geçen Yönetmelik'in "Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'nci maddesinde ise; kamu idarelerine ait taşınırların, taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılma ve yıl sonlarında ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda sayımının yapılacağı, sayımda bulunan miktar ile kayıtlı miktar arasında fark çıkması halinde, miktarlarında farklılık bulunan taşınırların sayımının bir kez daha yapılacağı, yine farklı çıkarsa bu miktarın "Fazla" veya "Noksan" sütununa kaydedileceği belirtilmektedir.

Anılan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, Belediyenin taşınır varlıklarının etkili, ekonomik ve verimli şekilde yönetilmesi açısından; varlıklara ilişkin kayıt ve kontrolün sorumlularca sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi, sayım ve sayım sonrası işlemlerin düzenli yapılarak kayıtlı durum ile fiili durum arasındaki uyumun sağlanması önem arz etmektedir.

Türkiye Noterler Birliğinden alınan belediye adına tescil edilmiş taşıtların listesi ile belediyenin taşıtlarına ilişkin envanter kayıtlarının karşılaştırılması sonucunda; 4 adet taşıtın belediye adına tescilli olmasına rağmen Kurumun kayıtlarında bulunmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından bulguya verilen cevapta, bulgu konusuna iştirak edilmiş olup Belediyenin araç envanteri ile Türkiye Noterler Birliği'nden alınan tescil kayıtları arasında 4 adet taşıla ilişkin fark bulunduğu Sayıştay denetimiyle tespit edildiğini, söz konusu farkla ilgili yapılan detaylı inceleme neticesinde, ilgili 4 aracın tamamının önceki dönemlerde hizmet dışı bırakıldığı, ancak bu sürece ilişkin gerekli envanter ve tescil güncellemelerinin idari geçiş dönemlerinde eksik bırakıldığını, bu durumun, teknik bir envanter takibi aksaklığından kaynaklandığını ifade etmişseler de 4 araç halen muhasebe kayıtlarında görünmektedir.

Kurumun envanter kayıtlarının fiili durumla uyumlu hale getirilmesi, tescil kayıtlarında yer alan taşıtların nerede olduğunun tespitinin yapılması ve akıbeti bilinmeyen taşıtlara ilişkin gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 8: Hurdaya Ayrılan Duran Varlıkların Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile Birikmiş Amortismanlar Hesabında İzlenmemesi

İdare tarafından çeşitli nedenlerle kullanıma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında ve bu duran varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarlarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının işleyişini düzenleyen 195'inci maddesinde;

“ ...

3) Yıkılma, eskime ve ekonomik ömrünü tamamlama gibi nedenlerle tesis, makine ve cihaz olma vasfı ortadan kalkan tesis, makine ve cihazlar kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; bu varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarı 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilir

... ”

Aynı Yönetmelik'in 255 Demirbaşlar Hesabının işleyişini düzenleyen 199'uncu maddesinde;

"... 4) Eskime veya ekonomik ömrünü tamamlama gibi nedenlerle demirbaş olma vasfı ortadan kalkan demirbaşlar, kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; ayrılmış olan amortisman tutarı 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilir..." düzenlemelerine yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının işleyişini düzenleyen 224'üncü maddesinde; bu hesabın çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı, anılan hesabın işleyişini düzenleyen 225'inci maddesinde ise; kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak, ayrılmış olan amortisman tutarlarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere; 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabında yer alan maddi duran varlıklardan çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitirmiş olanların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına aktarılması gerekmektedir. Bahse konu işleme ilişkin olarak kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak, ayrılmış olan amortisman tutarlarının ise 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç olarak kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından kullanılma olanaklarını yitirmiş olan maddi duran varlıkların depolarda yapılan incelemelerde hurda niteliğinde olan duran varlıkların olduğu görülmesine rağmen 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında, ayrılmış olan birikmiş amortismanların da 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabında izlenmediği, muhasebe kayıtlarında da 294 No.lu Hesapta toplam kayıt yapılan tutarın 589 TL olduğu ve daha önceki yıllarda da bu hesaba herhangi bir kayıt yapılmadığı tespit edilmiştir.

Dolayısıyla söz konusu uygulama; hurdaya ayrılan varlıkların muhasebe sisteminden takibinin yapılamamasına ve mali tabloların söz konusu varlıklara ilişkin tam ve doğru bilgi sunmamasına sebebiyet vermektedir.

Ekonomik ömrünü tamamlamış duran varlıkların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında, ayrılmış olan birikmiş amortisman tutarlarının ise 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabında izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Harcamalara İlişkin KDV'nin İndirim Konusu Yapılması

Satışa konu olmayan, kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınan mal veya hizmetler için yapılan ödemelerde İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının kullanıldığı görülmüştür.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Verginin konusunu teşkil eden işlemler" başlıklı 1'inci maddesinin ilk fıkrasının 3/g bendinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin Katma Değer Vergisine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "İndirilemeyecek katma değer vergisi" başlıklı 30'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde de, vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisinin, vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan katma değer vergisinden indirilemeyeceği ifade edilmiştir.

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin "I-Mükellefiyet" başlıklı bölümünün, "*B-Verginin Konusu ile İlgili Çeşitli Hususlar*" kısmının 2'nci sırasında yer alan "Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi" başlığı altında; 3065 sayılı Kanun'un (1/3-g) maddesinde sayılan; (...) belediyelerin (...) ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetlerinin vergiye tabi olmadığı belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabına ilişkin, “Hesabın Niteliği” başlıklı 153'üncü maddesinde; bu hesabın mal ve hizmetin satın alınması sırasında satıcılara ödenen veya borçlanılan ve kurum açısından indirim hakkı doğuran katma değer vergisinin izlenmesi için kullanılacağı, mahalli idarelerin, bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yapabilecekleri, bunun dışında kurumun satışa konu olmayan, kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisinin indirim konusu yapılamayacağı ve bu tutarlar ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabına ilişkin, “Hesabın Niteliği” başlıklı 151'inci maddesinde; bir dönemde indirilemeyen ve izleyen döneme devreden katma değer vergisinin bu hesapta izleneceği ve katma değer vergisi indirilinceye kadar bu hesapta bekletileceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede Belediye tarafından satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde, nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisinin ilgili gider hesabına veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeli olarak ilave edilmesi gerekirken indirim konusu yapılmak üzere toplam 2.417.590,00 TL 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabına kaydedildiği ve 190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabının bakiyesinin, 2024 yılı bilançosunda 10.336.767,08 TL olarak yer aldığı görülmüştür.

İdarenin satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılamayacağından bu tutarların ilgili gider hesabı veya varlık hesabının maliyet bedeline ilave edilmesi gerekirken 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabına kayıt yapılması ve ay sonlarında 190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabına alınması sonucunda, satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları katma değer vergisi haricinde kalan tutarın hatalı olarak bu hesapta birikmesine ve bu bedel kadar gider hesabı veya varlık hesabına kaydın yansımamasına yol açmıştır.

Sonuç olarak, satışa konu olmayan, kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisinin indirim konusu yapılmayarak bu tutarların ilgili gider hesabına veya varlık hesabının maliyet bedeline ilave edilerek kaydedilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

Belediye bütçesinden ödenen personel giderlerinin mevzuatta belirlenen sınırı aştığı görülmüştür.

28 .04.2018 tarihli ve 30405 Sayılı Resmî Gazete'de “*İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar*” yayımlanmıştır.

Söz konusu düzenleme ile 27.06.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 20’nci maddesi kapsamındaki şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa işe alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki alımlar ile harcamaları izlemeye ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları İle Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar’ın “Personel Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payına İlişkin Üst Sınır” başlıklı 5’inci maddesinde; İdarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderlerinin, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacağı, bu oranın büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanacağı, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Aşağıdaki tabloda Belediyenin personel giderlerinin, gerçekleşen son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Kanun ile belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpılması sonucu bulunan tutara oranı gösterilmiştir.

Tablo 10: Belediyenin 2024 Yılı Şirket Personeli Dahil Personel Giderleri

Son Yevmiye Tarihi	830.01 Personel Giderleri Tutarı	Temizlik Hizmet Alım Giderleri	Özel Güvenlik Hizmeti Alım Giderleri	Diğer Hizmet Alımları	Hesaplamaya Esas Toplam Personel Gideri Tutarı
31.12.2024	29.622.882,65	6.238.456,36	0,00	1.488.132,09	37.349.471,10

Tablo 11: Belediyenin 2024 Yılı Personel Giderlerine İlişkin Üst Sınır Hesabı

Toplam Personel Gideri Tutarı	Önceki Yıl 800 Alacak Toplam	Önceki Yıl 810 Borç Toplam	En Son Kesinleşmiş Bütçe Geliri	Yeniden Değerleme Oranı	Yeniden Değerleme Oranı ile Hesaplanan Tutar	Personel Gider Limiti (TL)	Son Yevmiye Tarihi	Limit Aşımı
37.349.471,10	57.152.690,06	27.254,79	57.125.435,27	%58,46	90.520.964,73	36.208.385,89	31.12.2024	%41

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere, Belediyede 2024 yılı için ödenen personel giderleri toplamının 37.349.471,10 TL olarak gerçekleştiği, söz konusu tutarın personel gider limiti olan 36.208.385,89 TL’yi aştığı tespit edilmiştir.

Mevzuat hükmü açık olup, cari yıl, yani 2024 yılına dair personel gider limitinin hesaplanmasında; 2023 yılında gerçekleşen kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının baz alınıp bir önceki yıla ilişkin olarak tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkının aşılmaması gerektiği kriterinin esas alınması gerekmektedir.

İdare tarafından bulguya verilen cevapta, Belediyenin 2024 yılına ilişkin hesaplamalarında yer alan artış, mali tablo 8’de “Diğer Hizmet Alımları” kaleminde yer alan 1.488.132,09 TL tutarındaki giderin, sehven personel gideri kalemleri içerisinde değerlendirilmesinden kaynaklandığını, bu tutarın gerçekte personel çalıştırılmasına dayalı bir hizmet alımı olmayıp temizlik, bakım ve küçük onarımlara yönelik işler, inşaat proje ve yapı işleri ve diğer hizmet alım sözleşmelerine ilişkin ödemeleri içermekte olduğunu belirtmiş olsalar da diğer hizmet alımlarına ilişkin sehven yapılan kayıtlar için herhangi bir düzeltme kaydı yapılmamıştır. Düzeltme kaydı yapılmayan kalemler hala muhasebe kayıtlarında görüldüğünden oranda bir değişiklik yapılamamaktadır.

Sonuç olarak, İdare tarafından personel istihdamlarının anılan mevzuatta belirlenen üst sınırı aşmayacak şekilde yapılması, personel giderlerinin bu oranın altına ininceye kadar yeni personel alımının yapılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Yangın Afetine Uğraması Muhtemel Olan Sahaların Belirlenmemesi

Belediye meclisince 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun gereği, mahalli şart ve özellikler sebebiyle yangın afetine uğraması muhtemel olan sahaların belirlenmediği görülmüştür.

7269 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde "*Mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahalarda, şehir ve kasabalarda belediye meclisleri, köylerde ihtiyar heyetleri tarafından tespit ve kaymakamların mütalaası alındıktan sonra valilerin tasvibi üzerine ilgili bölgelerde ilan olunur.*" denilmektedir.

Yapılan incelemelerde; il düzeyinde hazırlanmış yerel düzey yangın hizmet grubu operasyon planı bulunmakla birlikte, ilçe belediye meclisince mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahaların henüz belirlenmediği anlaşılmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükmüne istinaden, Gölarmara ilçesinde mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahaların belediye meclisince belirlenmesi ve ilan edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Coğrafi ve Kent Bilgi Sisteminin Kurulmaması

Belediyenin coğrafi referanslı bilgilerin elde edilmesi, depolanması, güncellenmesi, kullanılması, analizi, görüntülenmesi ve izlenmesi için Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemi kurulmadığı tespit edilmiştir.

Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemi; her türlü coğrafi referanslı bilginin etkin olarak elde edilmesi, depolanması, güncellenmesi, kullanılması, analizi ve görüntülenmesi için bilgisayar donanımı, yazılımı, personel ve yöntemlerin organize olarak bir araya toplanmasını ifade eder.

Dünya genelinde GIS (Geographic Information System) olarak adlandırılan bu sistem, gelişmeye dayalı yerel yönetim stratejisinde kentlerin planlanması, planların uygulanması, kentli ve taşınmazların coğrafi olarak izlenmesi gibi alanlarda etkin şekilde kullanılan bir araç haline gelmiş ve kent bazına indirildiğinde Kent Bilgi Sistemi (KBS) çatısı altında yerini almıştır.

Kent bilgisi, altyapıdan üstyapıya, planlamadan sağlığa, güvenlikten ulaşım, eğitimden turizme kısaca kent hayatındaki tüm olgulardır. Kurumlarca toplanan, saklanan, paylaşılan ve

gerektiğinde kamuya sunulan hizmetlerdeki her bir fonksiyon, kent bilgisiyle doğrudan ilişkilidir. Kent bilgi sistemleri ise kent ve kentliye ait bilgilerin belirli yöntemlerle toplanması uygun yazılım ve donanımlar kullanıp bir veri tabanına aktarılması, veriler arasındaki ilişkilerin kurulması, yönetilmesi ve doğru sorgulamalar oluşturup analizlerin yapılarak kentin her türlü ekonomik, sosyal, kültürel, idari ve diğer hizmetlerinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacı ile kurulan sistemleri ifade etmektedir.

Bahsi geçen coğrafi ve kent bilgi sistemlerinin kurulması veya kurulmasının sağlanması 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” başlıklı 14’üncü maddesinde; Belediyenin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Belediye açısından, 5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca coğrafi ve kent bilgi sistemlerinin kurulması ile hava fotoğrafları ve uydu görüntüleri verileriyle kaçak yapılaşmanın önlenmesi, kentsel arazi kullanım, nazım ve uygulama imar planlarının üretilmesi, yapılaşmanın imar verilerine göre kontrolü, imar izni yapım ve işyeri ruhsatlarının doğru verilere uygun verilmesi, kentin tarihsel ve yeşil dokusunun korunması, emlak vergisinin geoteknik verilere dayalı olarak belirlenmesi ve vergi tahsilâtının mülkiyet verilerinden yararlanılarak yapılabilmesi, ulaşım ve taşıt trafiğinin daha sağlıklı bir şekilde düzenlenmesi hususlarında kolaylık sağlanacak ayrıca trafik hacminin kaza verilerinin analizi ve buna göre ulaşım planlarının hazırlanması ve benzeri önemli konularda kente ait konumsal bilgilerin kontrol altına alınarak düzenli bir şekilde işlenmesi sağlanacak ve belediye hizmetleri ile ilgili gerekli olan sağlıklı bilgiye hızlı bir şekilde erişilebilecektir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün 04.08.2023 tarihli ve E-13882856-570-7063479 sayılı belediyelerle ilgili yazısında;

Ulusal Akıllı Şehir Platformları, E-Belediye Bulut Kent Bilgi Sistemi, E-Plan Otomasyon Sistemleri bünyesinde bulunan uygulamaların Bakanlık tarafından yürütüldüğü, Belediyeler tarafından bu uygulamaların etkin kullanılarak, yaşanan afetlerden dolayı şehirlerde dirençliliğin artırılmasının tesis edilmesi zorunlu hale getirilerek akıllı şehir veri altyapısının standart bir yapıya dönüşüm sağlanacağı,

Söz konusu bu uygulamaların Bakanlıkça, belediyelere ücretsiz olarak sunulacağı, bu alanda ilave yazılım, sistem ve donatım yatırımlarına ihtiyaç kalmaksızın mükerrerliliğin önüne geçileceği, kaynak israfının önleneyeceği, yatırımların veri analizleri ile analitik kararlarla şehir

yönetiminde doğru kararlar alınmasına zemin oluşturacağı bahisle Kent Bilgi Sistemi Veri Konsolidasyonu çalışması başlatıldığı,

Bulut Kent Bilgi Sistemi Veri Konsolidasyonu çalışmaları ile başta altyapı verileri olmak üzere kentsel verilerin toplanarak sisteme aktarımı ve veri konsolidasyon işlerinin Belediyelerle müşterek olarak yürütüleceği,

Belediyeler tarafından etkin katılım sağlanması, Belediyelerin mevcut kent bilgi sistemleri varsa verilerini ulusal standartlara uygun olarak hazırlaması ve görüntülenebilir/indirilebilir olarak servis etmeleri, servis olmaması durumunda Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Bulut Kent Bilgi Sistemi uygulamaları kullanılarak verilerini üretmeleri, istenmiştir.

Buna göre, yukarıda yapılan inceleme, araştırma ve değerlendirmeler ışığında; Kentlerin planlanması, planların uygulanması, taşınmazların coğrafi olarak izlenmesi, kente ait bilgilerin sağlıklı olarak elde edilip depolanması ve bu sayede kent yönetimi ve hizmetlerin verimli olarak sunulmasının sağlanması için coğrafi ve kent bilgi sisteminin kurulması uygun olacaktır.

BULGU 4: Pasif Durumdaki Parsel İçin Parselasyon İşlemi Yapıtırılması

Belediye tarafından İsmet Paşa Mahallesi 602 ada 8 parselde doğrudan teminle yaptırılan parselasyon işleminden önce söz konusu parselin ifraz işlemlerine konu olup pasif durumda bulunduğu tespit edilmiştir.

Gölmarmara İlçesi İsmet Paşa Mahallesi 602 ada 8 parselde doğrudan teminle parselasyon işlemi yaptırılması için 20.03.2023 tarihinde onay alınmış ve mezkur iş için 26.03.2024 tarihli fatura karşılığı ödemedede bulunulmuştur.

İşin konusu olan parsel, iş yükleniciye verilirken ifraz işlemleri sonucu başka parsellere dağılmış ve pasif durumdadır. Dolayısıyla yaptırılan iş mevcut olmayan bir parselde parselasyon yapılmasıdır.

İfraz işlemleri sonucu başka parsellere aktarılmış ve dolayısıyla mevcut bulunmayan bir parsel üzerinde parselasyon işlemi yapılması fiziken mümkün görülmemektedir. Bu yüzden söz konusu iş gerekçesiyle yükleniciye yapılan ödemenin mevzuata uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 5: İmar Programlarının Hazırlanmaması

Belediyenin imar planına uygun olarak imar programının hazırlanmadığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "İmar Programları, Kamulaştırma ve Kısıtlılık Hali" başlıklı 10'uncu maddesine istinaden belediyeler; imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 ay içinde, bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarını hazırlamalıdır. Bu program içinde bulunan kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilmelidir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerlerin bu program süresi içinde ilgili kamu kuruluşlarınca kamulaştırılması için gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulmalıdır.

İmar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içinde bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarının hazırlanması gerektiğinin Kanun ile kurala bağlandığı bu hükümlerle kanun koyucunun taşınmaz sahiplerinin haklarının sürüncemede bırakılan imar planlarıyla zarara uğramasının önüne geçmeyi ve özel mülk statüsünden çıkması planlanan ve bu niteliği itibarıyla tasarrufu kısıtlanan taşınmazlar için haksız mali yükümlülöklere engel olmayı amaçladığı, bu nedenle imar planına alınan yerler için, plan tarihinden itibaren en geç üç ay içinde imar programının hazırlanması gerektiğini öngördüğü anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Belediyenin şehrin değişik kısımları için hazırlanmış imar planları bulunduğı görülmüştür. Fakat bu imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde planlara uygun olarak imar planlarını uygulamak üzere hazırlanması gereken 5 yıllık imar programlarının hazırlanmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Kanun'un açık hükmü gereğı belediyelerin imar programını yapıp yapmamak konusunda tercihinin bulunmadığı hususu göz önüne alınarak bu programların süresi içerisinde hazırlanması ve diğer bildirimlerin zamanında yapılması kamu düzeni açısından önem arz etmektedir.

BULGU 6: İtfaiye Raporu Olmadan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilmesi

Belediye tarafından, bazı işletmelere, itfaiye raporu olmadan işyeri açma ve çalışma ruhsatı verildiğı görülmüştür.

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5’inci maddesinde,

“İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

...

h) Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddelerin üretildiği, satıldığı ve depolandığı işyerleri; otuz kişiden fazla çalışanın bulunduğu her türlü işyerleri, ana giriş kapıları dışında cadde ve sokağa doğrudan bağlantısı olmayan ve birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hanı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması, diğer işyerlerinde ise yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması,”

Hükmü gereği Kanun Koyucu, belirli işletmelere ruhsat verilmesinde itfaiye (yangın) raporu düzenlenmesini şart koşmuştur.

Bununla birlikte 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun’un 3’üncü maddesinde, İşyeri açma ve çalışma ruhsatının Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere belediyeler tarafından verileceği,

4’üncü maddesinde ise,

“3’üncü maddede belirtilen merciler, izin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kritere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

...

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak.”

Denilmek suretiyle Belediye tarafından verilecek iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarında yangın ve iş güvenliğine uygunluk gibi kriterlerin göz önünde tutulacağı hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinde belediye başkanının görev ve yetkileri arasında, “*Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.*”, görevleri arasında sayılmıştır.

Belediye ruhsat servisinde yapılan incelemede, bazı işletmelere, almaları gereken itfaiye (yangın) raporları olmadan Belediye üst yönetimi tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verildiği tespit edilmiştir.

Mevzuata aykırı olarak itfaiye raporu olmadan ruhsat verilen bu gibi yerler ve sorumlular hakkında gerekli işlemlerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Millet Bahçesi Alt Yapı ve Çevre Düzenlemesi İşindeki Aksaklıkların Bulunması

Akpınar mesire alanı millet bahçesi altyapı ve çevre düzenlemesi işinde yüklenicinin işi zamanında bitirememesine rağmen zamanında bitirmiş olarak işlem yapıldığı tespit edilmiştir.

İşin sözleşmesine göre işin bitiş tarihi 29.12.2023'tür. Söz konusu işe ait 7'nci Hakediş 07.02.2024 tarihine kadar yapılan işler için düzenlenmiştir ve sözleşmeye göre bitiş tarihi ile bu süre arası için gecikme cezası uygulanmıştır. 8'inci hakediş 08.02.2024 tarihine kadar yapılan işler olarak düzenlenmiştir. Bu hakedişin ekindeki fatura 07.05.2024, ödeme emri belgesi 24.05.2024, SGK borç sorgulaması 24.05.2024, vergi borcu sorgulaması 21.05.2024 tarihlidir. Geçici kabul tutanağında geçici kabul itibar tarihi 29.12.2023 olarak belirtilmiştir. Geçici kabul onay tarihi 30.04.2024'tür.

8'inci hakedişte yüklenicinin bitiremediği işler iş eksilişi olarak değerlendirilmiştir. İş eksilişine konu işlerden telefon ve data tesisatı ile asfalt yol yapılması işleri daha sonra asfalt yapılacak yerin beton parke yaptırılması ve internet bağlantısı için sinyal alıcı kurulması suretiyle çözüme kavuşturulmuştur.

7'nci hakedişte işin süresinde bitirilememesi sebebiyle yükleniciye ceza uygulaması yapılmışken geçici kabulün sözleşmeye göre işin bitiş tarihi olarak düzenlenmesi, 8'inci hakediş eklerinin tarihleri ile düzenlendiği belirtilen iş süresinin uyumsuzluğu ve ihtiyaç duyulmadığı için iş eksilişine konu edilen işlerin daha sonra başka yollarla çözüme kavuşturulmuş olması işin süresinde bitirilmemesine rağmen süresinde bitirildiği şeklinde işlem yapıldığını göstermektedir.

Söz konusu durum gecikme cezası ve sözleşmede belirtilen diğer yaptırımların uygulanmaması sonucunu doğurmaktadır.

Yapım işlerinde yüklenicilerin işi süresinde bitiremediği durumlarda sözleşme hükümlerine göre hareket edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 8: Yevmiye Kayıtlarının Geriye Dönük Olarak Değiştirilmesi

Belediye tarafından çeşitli tarihlerde gönderilen birleştirilmiş veriler defterleri incelendiğinde, geriye dönük olarak bazı yevmiye kayıtların değiştirildiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin; 44'üncü maddesinde, yevmiye defterinin, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı defter olarak tanımlandığı, 43'üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre işlemlerin, yevmiye defterine kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verilerek kaydedileceği, kayıt yanlışlıklarının düzeltilmesi başlıklı 503'üncü maddesinde ise kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hatalarının düzeltilmesi durumu hariç olmak üzere, yevmiye kayıtlarında meydana gelebilecek her türlü yanlışlığın ancak muhasebe kaydıyla düzeltileceği belirtilmiştir.

2024 yılı hesabına ilişkin olarak çeşitli tarihlerde gönderilen birleştirilmiş veriler defterleri birbirleri ile karşılaştırıldığında, Belediyenin kayıt yanlışlıklarını yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltmek yerine doğrudan sistem üzerinden geriye doğru aynı yevmiye kaydı üzerinde değiştirdiği, hatalı kayıtlarının yeni ve doğru kayıtları içerecek şekilde muhasebe işlem fişleri oluşturulmadan ve yeni bir yevmiye kaydı yapılmadan 16 yevmiye kaydının düzeltildiği tespit edilmiştir

İdare tarafından verilen cevapta, söz konusu kayıt değişikliklerinin, geçmiş dönem hatalarının düzeltilmesi amacıyla yapıldığını, düzeltmelerin tamamen teknik ve muhasebe kayıtlarının doğru ve gerçeğe uygun hale getirilmesi amacı taşıdığını, ancak düzeltmelerin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirtilen usuller doğrultusunda değil, doğrudan yevmiye kayıtlarının değiştirilmesi suretiyle yapıldığı ifade edilmiştir. Söz konusu hatalı kayıtlar 2024 yılı muhasebe kayıtlarında görünmektedir.

Yapılan kayıt yanlışlıklarının düzeltilmesi işlemlerinin gerek mevzuat açısından gerekse muhasebe sisteminin güvenilirliği açısından usulüne uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Mali Tabloların Eki Olarak Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notların Sunulmaması

İdarenin 2024 yılı bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mali Tablo Hazırlama Rehberi gereği yer verilmesi gereken “Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notlar”ın hazırlanmadığı ve mali tablolara ek olarak sunulmadığı görülmüştür.

08.01.2018 tarihli ve 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı notlar” başlıklı 326/A maddesinde, mali tabloların en iyi şekilde anlaşılması amacıyla kamu idarelerince seçilen ve uygulanan önemli muhasebe politikaları hazırlanan mali tablolara ek olarak sunulacağı, muhasebe düzenlemelerinde hangi muhasebe politikalarının uygulanacağına ilişkin açık bir şekilde hüküm bulunması halinde bu düzenlemelerin ilgili hükümlerine atıflar yapılabileceği, mali tabloların notlar bölümünde muhasebe politikalarına ilişkin hangi bilgilere yer verileceği, sunulan muhasebe politikalarının ve mali tablolara ilişkin notların hangi bilgileri içereceği, kontrol edilen kurum ya da kuruluşlar ile kontrol eden idareler tarafından karşılıklı ilişkilerin açıklanacağı, devlet muhasebesi standartlarında açıklanması öngörülen hususlara mali tabloların dipnotlarında yer verileceği, mali tabloların anlaşılır olması ve diğer kamu idarelerinin mali tablolarıyla karşılaştırılabilmesi için notlar sunulabileceği, çerçeve hesap planında yer verilmemiş olmasına rağmen açıklanması önemli olan hususlara notlar bölümünde yer verileceği düzenlenmiştir.

Yönetmelik’in “Mali raporlamada süreler” başlıklı 327’nci maddesinde göre, temel mali tablolar yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar, diğer mali tablolar ise aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar hazırlanarak idarelerin resmi internet sitesinde yayınlanır.

Mali tabloların sunulmasına ilişkin 21.02.2019 tarihli Hazine ve Maliye Bakanlığı Genel Yazısında, anılan Yönetmelik’te yapılan değişiklikle getirilen yeni düzenlemenin, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince 2018 yılına ilişkin mali tabloların sunulması sırasında ilk defa uygulanacak olması nedeniyle; idarelerce hazırlanacak mali tabloların adil gösterimini

ve ilgililiğini, karşılaştırılabilirliğini, doğrulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini arttırmak, uygulamayı yönlendirmek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla hazırlanan "*Mali Tablo Hazırlama Rehberi*"nin yayımlandığı belirtilerek, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından 2018 yılına ilişkin mali tablolarının anılan Rehber'de belirtilen esaslar çerçevesinde hazırlanıp yayımlanmasının gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda Yönetmelik ve Rehber gereği yer verilmesi gereken önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı notların bulunmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mali Tablo Hazırlama Rehberi gereği yer verilmesi gereken önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı notların hazırlanarak mali tablolarda ek olarak sunulması gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 10: Afet ve Acil Durum Plânlarının Hazırlanmaması

İdare tarafından 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Acil durum planlaması" başlıklı 53'üncü maddesi gereğince beldenin özellikleri de dikkate alınarak gerekli afet ve acil durum planının hazırlanmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Acil durum planlaması" başlıklı 53'üncü maddesinde; "*Belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.*

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır. Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir. Belediye, belediye sınırları dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir." denilmektedir.

Yapılan incelemelerde; afet ve acil durum toplanma alanları listesi olmakla birlikte, idarece beldenin özellikleri de dikkate alınarak gerekli afet ve acil durum plânlarının henüz yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuata istinaden Gölarmara Belediyesi, il ölçeğindeki acil durum planları ile koordinasyon sağlanmak ve beldenin özellikleri de dikkate alınmak suretiyle afet ve acil durum planlarının hazırlanması gerektiği değeriendirilmektedir.

BULGU 11: İdare Taşınmazlarına İlişkin Formların ve İcmal Cetvelinin Olmaması

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik gereğince hazırlanması gereken taşınmaz formlarının hazırlanmadığı ve taşınmaz icmal cetvelinin oluşturulmadığı görülmüştür.

02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmi Gazete’de Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır. Söz konusu yönetmeliğin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Yönetmeliğin "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde aynen;

“(1) Kamu idareleri; a) Tapu kütüğünde adlarına tescilli olan ve Ek 1’deki Kayıt Planının “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar” başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 2’deki ‘Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu’nda,

b) (Değişik: 3/6/2014-2014/6455 K.) Tapu kütüğünde kayıtlı olmayan ve Ek 1’deki Kayıt Planının “Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar” başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değeriendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılanların kaydını Ek 3’teki Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu’nda,

c) Ek 1’deki Kayıt Planının “Orta Malları” başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 4’teki ‘Orta Malları Formu’nda, ç) Ek 1’deki Kayıt Planının “Genel Hizmet Alanları” başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 5’teki ‘Genel Hizmet Alanları Formu’nda,

d) Tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Ek 6’daki “Sınırlı Aynı Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu’nda, yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazarak kaydını tutarlar.” denilmiştir.

Ayrıca, yine aynı maddenin ikinci fıkrasında, kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderileceği, mali hizmetler birimine gönderilen söz konusu formların da konsolide edilerek bu yönetmeliğin ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı, ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde, İdarenin taşınmazlarına ilişkin taşınmaz kayıt formlarının oluşturulmadığı dolayısıyla söz konusu formların konsolide edilmesi sonucu hazırlanması gereken taşınmaz icmal cetvelinin hazırlanmadığı görülmüştür. Söz konusu durum mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, bu doğrultuda, taşınmaz kayıt formlarının hazırlanmasının ve buna ilişkin icmal cetvelinin oluşturulmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 12: Trampa Yoluyla Belediyeye Ait Taşınmazların Belediye Başkanına Verilmesi

Belediyeye ait 3 taşınmaz, meclis kararıyla ve encümenle belirlenen rayiç bedeller ile Belediye Başkanına ve Belediye Başkanının şahsi şirketine ait taşınmazlar ile trampa edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu “Belediye başkanının görev ve yetkileri” 38’inci maddesinde; “*Belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:*

...

e) Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.

...

Aynı Kanun’un “Başkan ve meclis üyelerinin görüşmelere katılamayacağı durumlar” başlıklı 27’nci maddesinde; “*Belediye başkanı ve meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.*”

Aynı Kanun’un “Başkan ve meclis üyelerinin yükümlülükleri” başlıklı 28’inci maddesinde; “*Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüd gerektiren, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.*”

27'nci maddesinde, belediye başkanı ve meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamayacakları; 28'inci maddesinde, belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremeyecekleri, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacakları düzenlenmiştir.

Yine aynı Kanun'un "Belediye encümeni" başlıklı 33'üncü maddesinde;

"Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

Belediye başkanının katılamadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi, encümene başkanlık eder.

Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak ilgili birim amirleri, belediye başkanı tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir."

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde "*Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür."*

Aynı Kanun'un "İhale Komisyonu" başlıklı 6'ncı maddesinde; "*İhale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinin en az dört kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir."*

Hükümleri yer almaktadır.

Yapılan incelemede, belediye envanterine kayıtlı üç adet taşınmazın Belediye başkanının kendine ve şahsi şirketine ait olan taşınmazlar ile trampa edildiği, trampaya konu belediye taşınmazların meclis kararıyla metrekaresi (sırasıyla 329,26 m², 1915 m² ve 1957,26 m²) ile belediye başkanın taşınmazları (sırasıyla 39.01 m², 153,55 m² ve 345,59 m²) trampa edilmiştir. Belediye taşınmazlarının rayiç bedelleri encümen kararıyla 700 TL olarak belirlendiği, Belediye Başkanının taşınmazlarının ise encümen kararıyla 6.000 TL olarak belirlendiği görülmüştür. Taşınmazların birbirine yakınlığı 500 metre olmasına rağmen

taşınmazların encümenle belirlenen rayiç bedellerdeki açık bir oransızlık olduğu tespit edilmiştir. Gölarmara ilçesinde belediyenin taşınmazlarının bulunduğı alanda m² rayiç bedelleri ortalama 5.000 ile 6.000 TL civarında iken belediye taşınmazlarının m² rayiç bedellerinin 700 TL olarak belirlenmesi hayatın olağan akışına aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

İdare tarafından bulguya verilen cevapta, Belediye Başkanı ile Belediye arasında gerçekleştirilen taşınmaz trampa işlemi ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğunu ifade etmişlerdir.

İta amiri sıfatıyla ihaleleri onaylama veya iptal etme yetkisine sahip olan ve Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etme görevi bulunan belediye başkanlarının trampa yoluyla taşınmaz edinimleri, Başkan ve meclis üyelerinin yükümlölükleri başlıklı 28'inci madde hükmüne uygun bulunmamaktadır. Yapılan trampa işleminin ilgili birimlerce iptal edilmesi ve gerekli hukuki süreçlerin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 13: Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Hizmet Alımının Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilmesi

İdarenin mülkiyetindeki araçlar için Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası alımının ihale yapılmaksızın doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirildiğı tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesine göre Hizmetler alanı; bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikri ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri kapsamaktadır.

Anılan Kanun'un "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde, idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliğı, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları; aynı maddenin devamında ise bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu ifade edilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Zorunlu mali sorumluluk sigortası" başlıklı 68'inci maddesinin birinci fıkrasında; sigorta hizmetlerinin, 4734 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki hizmetler kapsamında yer aldığından anılan Kanun'a göre ihale edilmesi gerektiği, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca yaptırılması zorunlu olan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası ihalelerinde, idarelerin araç sayısı ve plaka numaralarını belirtmek zorunda oldukları ve isteklilerin idari şartnamede yer alan araç sayısı, aracın kayıtlı olduğu il ve aracın hasarsızlık oranını dikkate alarak teklif vereceği açık bir şekilde belirtilmiştir.

Anılan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere sigorta hizmetleri Kanunda sayılan hizmetler kapsamında yer aldığından, 4734 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca 31.12.2022 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te yer alan değişiklik, *"Kamu hizmet alımları kapsamında yapılacak ihalelere katılım olmaması ve ilgili kamu kuruluşunun muaccel trafik sigortası prim borcu bulunmaması halinde trafik sigortası, Havuza devredilmek üzere Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu Yönetim Kurulu tarafından milli sigorta şirketleri arasından belirlenen bir sigorta şirketi tarafından yapılır."* şeklindedir.

Söz konusu Yönetmelik değişikliği de değerlendirildiğinde, 4734 sayılı Kanun kapsamında yapılacak sigorta hizmeti satın almalarında istekli çıkmaması durumunda sigortalama hizmetinin Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu Yönetim Kurulu aracılığıyla milli sigorta şirketleri arasından belirlenen bir sigorta şirketine yaptırılabilceği anlaşılmaktadır.

Söz konusu düzenleme 4734 sayılı Kanun ilke ve düzenlemelerine bir istisna getirmemekte ve söz konusu ihale süreçleri ile hizmetin temin edilememesi koşullarının olduğu durum için bir çözüm geliştirmektedir. Bu çerçevede sigorta hizmeti satın alması için gerekli planlama çalışmalarının zamanında yapılması gerekmektedir. İhalelerde istekli çıkmaması durumunda ise sigortalama hizmetinin Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu Yönetim Kurulu aracılığıyla milli sigorta şirketleri arasından belirlenen bir sigorta şirketine yaptırılması gerekmektedir.

Ancak yapılan incelemede, 2024 yılı içerisinde idarenin mülkiyetindeki tüm araçların Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası alımının ihale yapılmaksızın doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

Sonuç olarak Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası hizmet alımının ihale yoluyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Doğrudan Teminle Yapılan Bazı Alımlarda, Yapılacak İşlerin ve Alınacak Malların Niteliği, Niceliği ve Teknik İçeriği Belirtilmeden Piyasa Fiyat Araştırmasının Yapılması

Doğrudan teminle yapılan bazı alımlarda piyasa fiyat araştırması için düzenlenen tutanakların, yapılacak işlere ve alınacak mallara ait bilgilerin fiyat almaya elverişli olmayan, nitelik ve nicelik belirtmeyen muğlak ifadeler bulundurduğu ve bu şekilde isteklilerden fiyat alındığı tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde doğrudan temin, bu Kanun’da belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usul olarak tanımlanmıştır.

Bu tanıma göre doğrudan teminle alım yapılmak istenildiğinde istekliler ile teknik şartların görüşülmesi gerekmektedir. Ancak, Belediye tarafından alımı yapılan taşıt bakım onarım ve araç-gereç bakım onarım hizmetlerine ilişkin piyasa fiyat araştırma tutanaklarında, “Gerekli parçaların değiştirilmesi” ve “Tamirat ve bakımının yapılarak arızalı parçalarının değiştirilmesi” gibi teknik içeriği tam olarak tanımlamayan ifadeler bulunduğu ve “yiyecek alımları”, “bayrak alımı”, “şapka alımı” ve “çanta alımı” gibi mal alımlarında da ürünlerin niteliklerine ait detaylara yeterince yer verilmeden fiyat teklifi alındığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, Belediyece yapılan bazı doğrudan teminlerde teknik detayların yetersiz belirtilmiş olması nedeniyle fiyat araştırma tutanaklarında muğlak ifadelere yer verildiğinin tespit edildiğini, bu durum, uygulamada yaşanan zaman baskısı ve ihale dışı harcamaların hızlı tamamlanması ihtiyacından kaynaklandığını, ancak 2025 yılı itibarıyla doğrudan temin süreçlerinde kullanılmak üzere standartlaştırılmış teklif istem formlarının hazırlandığını, her alım için malın veya hizmetin nitelik, nicelik ve teknik özelliklerini içeren açıklayıcı format kullanılması zorunlu hale getirildiğini belirtmiş olsalar da herhangi bir bilgi ve belge gönderilmediğinden bu durum bilinmemektedir.

Sonuç olarak, doğrudan teminle yapılacak alımlarda isteklilerden gerçeğe uygun fiyat alınabilmesi için işin niteliğinin, niceliğinin ve teknik bilgilerinin şartnamelerde tam olarak tanımlanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

BULGU 15: Doğrudan Teminle Yapılan ve Belli Bir Süreyi Gerektiren Alımlarda Sözleşme İmzalanmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre doğrudan temin ile gerçekleştirilen yapım ve hizmet işlerinin incelenmesi sonucunda; yapımı ve teslimi belli bir süreyi gerektiren çeşitli inşaat tadilat ve bakım onarım işleri için yüklenici ile sözleşme imzalanmadığı görülmüştür.

11.07.2023 tarihli ve 32245 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Alımlara ilişkin uygulama esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; *"Teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlar ile Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yapılan alımlarda sözleşme imzalanması zorunludur."* denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin (c) bendinde;

".....

c) Mevcut mal, ekipman, teknoloji veya hizmetlerle uyumun ve standardizasyonun sağlanması için zorunlu olan mal ve hizmetlerin, asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek ve toplam süreleri üç yılı geçmeyecek sözleşmelerle ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması." hükmü yer almaktadır.

Doğrudan temin kapsamında gerçekleştirilen ve belli bir süreyi gerektiren hizmet ve yapım işlerinde işin idare tarafından belirlenen koşullarda ve özelliklerde yapılmasını garanti altına almak, kamu kaynaklarının daha etkin kullanımını ve işin kontrolünü sağlamak ve ilgili işten doğabilecek hukuki ihtilafların önüne geçmek için, mevzuatın zorunlu kıldığı sözleşmelerin düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

İlgili mevzuat gereğince bir defada yapılacak doğrudan temin kapsamındaki alımlarda sözleşme yapılması İdarenin takdirindedir. Ancak belli bir süreyi gerektiren ve doğrudan temin kapsamında gerçekleştirilen mal teslimlerinde, hizmet alımlarında ya da yapım işlerinde karşılıklı olarak yüklenicilerle sözleşme düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Araç Takip Sisteminin Bulunmaması Nedeniyle Taşıt Kullanımlarının İzlenememesi

Taşıtların bazılarında araç takip sisteminin bulunmadığı dolayısıyla söz konusu araçların görev emri dışında şahsi amaçla kullanılıp kullanılmadığının İdare tarafından takip edilemediği tespit edilmiştir.

T.C. Cumhurbaşkanlığının “Tasarruf Tedbirleri” konulu 2024/7 sayılı Genelgesinde, taşıtların verimli kullanımı ile işletme maliyetlerinin asgari seviyeye indirilmesine yönelik gerekli önlemlerin idarelerce alınacağı, bu kapsamda taşıtların masraflarının gider türleri itibarıyla plaka bazında düzenli olarak kayıt altına alınacağı, harcama yetkililerince taşıtların çalışma süresi, güzergâhı, ortalama yakıt tüketim değeri, bakım maliyetleri ve sürücü performansının düzenli olarak izleneceği belirtilmiştir.

Öte yandan, söz konusu hükümlerin üst yöneticiler tarafından hassasiyetle izlenip denetleneceği, aksine hareket edenler hakkında ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda İdarenin taşıt kullanımları incelenmiş ve kiralama suretiyle temin edilen hizmet araçları ile Belediyenin kendi bünyesindeki araçlarda taşıt takip sisteminin bulunmadığı görülmüştür.

Araç takip sisteminin olmaması taşıtların hangi yönde kullanıldıkları noktasında tarafımıza denetim olanağı vermediği gibi İdare tarafından da araçların kullanımlarının izlenememesine neden olmaktadır. Personelin özel işleri için taşıtları kullanma riski de bulunduğundan, bu durum gerek Cumhurbaşkanlığı genelgesine gerekse 5018 sayılı Kanun’un ilgili maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını sağlamanın Kanun’un amaçlarından birisi olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un “Hesap Verme Sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde; *“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.”* denilmiştir.

Yine aynı Kanun'un 11'inci maddesinde, üst yöneticilerin sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden sorumlu oldukları belirtilmiş olup üst yöneticilerin bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getireceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, kamu taşıtlarının etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden sorumlu kişiler üst yöneticilerdir. Üst yöneticilerin de bu sorumluluğunu harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getireceği ifade edilmiştir. Bu minvalde taşıtların hangi amaçla ve hangi yönde kullanıldıklarının sayılan birimlerce denetlenmesi, mevzuata aykırı olarak kullananlar hakkında da yine mevzuatın öngördüğü yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

BULGU 17: Parasal Limitlerin Altında Kalmak Amacıyla Bazı Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilmesi

Belediye tarafından gerçekleştirilen bazı mal ve hizmet alımlarının parasal limitlerin altında kalmak amacıyla, kısımlara bölünerek doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un 32'nci maddesinde ise; harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları

ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği, “Doğrudan temin” başlıklı 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan idarelerin 622.756,00 TL tutarına kadar olan alımların doğrudan temin usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Aynı Kanun’un “Görevlilerin ceza sorumluluğu” başlıklı 60’ıncı maddesinde ise; ihale yetkilisi ile ihale komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihale işlemlerinden sözleşme yapılmasına kadar ihale sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin; 17’nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bulunduklarının, görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulunduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanacağı ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılacağı ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirileceği bu Kanun’a aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemeyeceği, bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı yargı organlarınca herhangi bir ceza verilmiş olanların, bu Kanun kapsamına giren bütün kamu kurum ve kuruluşlarınca bu Kanun’un ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması ile görevli ve yetkili kadrolara atanamayacağı ve görev alamayacağı, 5’inci maddede belirtilen ilkelere ve 62’nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyidelerin uygulanacağına hükmedilmiştir.

11.07.2023 tarihli ve 32245 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in "Parasal limitler kapsamında yapılacak alımlar ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak alımlar" başlıklı 14’üncü maddesinde;

"1) Kurum tarafından her yıl güncellenen parasal limitleri aşmayan mal ve hizmet alımları ve yapım işleri ile temsil ağırlama faaliyetleri için yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin mal ve hizmet alımları Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılabilir.

(3) Parasal limitler dâhilinde yapılacak alımlarda, piyasada yapılan fiyat araştırması sonucunda bu limitlerin aşılabacağına tespit edilmesi halinde, ihtiyacın Kanunun ilgili hükümlerine göre ihale yoluyla temin edilmesi gerekir.

(4) Kanunun 18 inci maddesinde öngörülen ihale usulleriyle temin edilmesi gereken ihtiyaçlar, parasal limitlerin altında kalacak şekilde adet, kısım veya gruplara bölünmek suretiyle temin edilemez."

Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in 14'üncü maddesinde; 4734 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine göre ihale usullerinden biri ile temini gereken ihtiyacın, Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesinin gerekli olduğu açıklaması ile aynı husus tekrar edilerek aynı nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünerek yapılmasının, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiği ifade edilmektedir.

Yapılan incelemede, aşağıdaki tabloda da örnek olarak gösterilen ve Belediyenin, toplam tutarı 10.205.708,00 TL olan ve niteliği itibarıyla benzer veya aynı olan mal ve hizmet ihtiyaçlarını, (parke ve bordür taşı alımları, nakliye ve taşıma işleri, bina ve yol bakım onarım işleri, yiyecek ve giyecek alımları) açık ihale usulü yerine, çok sayıda işlemle yüklenicilerden doğrudan temin suretiyle karşıladığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilen İşler

Yevmiye Tarihi	Yevmiye No	İşin Konusu	Alım Türü	Kdv Hariç Fatura Tutarı (TL)
15.03.2024	914	BELEDİYEMİZ AKPINAR MESİRE ALANI (MİLLET BAĞÇESİ) ORMAN SERİSİ ÇOCUK OYUN GRUBU VE HALATLI SALINCAK ALIM BEDELİ İŞLEM FİŞİ	22/D DOĞRUDAN TEMİN	496.050,00
27.03.2024	1125	BELEDİYEMİZ AKPINAR MİLLET BAĞÇESİ ŞİRİNLER VE GONDOL SALINCAK ALIMI BEDELİ İŞLEM FİŞİ	22/D DOĞRUDAN TEMİN	405.768,90
30.10.2024	4016	İLÇEMİZ ESKİCAMİ MAHALLESİ MİTHATPAŞA VE SELÇUK SOKAĞIN KİLİT PARKE TAŞ DÖŞEME İŞİ BEDELİ İŞLEM FİŞİ	22/D DOĞRUDAN TEMİN	490.643,06
06.11.2024	4131	ESKİCAMİ MAH.NAMIK KEMAL (685 M2) VE MEHMET AKİF ERSOY SOK. (726 M2) MEVCUT ESKİ ASFALT YOLUN SÖKÜLMESİ VE MOLOZUNUN TAŞINMASI, MALZEMELİ OLARAK YASTIK TABAKASI KUMUN SERİLMESİ, 8 CM KİLİTLİ PARKE TAŞ DÖŞEME İŞÇİLİĞİ VE SIKIŞTIRILMASI İŞİ BEDELİ İŞLEM FİŞİ	22/D DOĞRUDAN TEMİN	489.948,58
14.11.2024	4236	İLÇEMİZ KAYAPINAR MAHALLESİ PALDIMOĞLU CADDESİNDE KULLANILMAK ÜZERE 8 CM PARKE TAŞI VE 50*20*10* BORDÜR YAPIM İŞİ BEDELİ İŞLEM FİŞİ	22/D DOĞRUDAN TEMİN	606.173,10
14.11.2024	4237	İLÇEMİZ KAYAPINAR MAHALLESİ ZEYTİNLİK SOKAK İÇİN 8 CM KALINLIĞINDA PARKE TAŞI VE 50*20*10 BORDÜR YAPIM İŞİ BEDELİ İŞLEM FİŞİ	22/D DOĞRUDAN TEMİN	374.487,98

İdare tarafından bulguya verilen cevapta, parasal limit altında kalmak amacıyla parçalara ayrılmadığı belirtmiş olsalar da bulguya eklenen tablodan da görüleceği üzere art arda aynı yüklenicilerden belli periyotlarda mal ve hizmet alımların yapıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, parasal sınırların üzerinde kalan mal ve hizmet alımlarının, ihale usulleri kullanılarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Emlak Vergisi Tarh ve Tahakkuk İşlemlerinde Bina İnşaat Sınıflarının Sağlıklı bir Şekilde Belirlenmemesi

Belediye sınırları içerisinde emlak vergisine tabi olan binaların inşaat sınıfları ayrımının inşaat sınıflarının tayinine esas alınacak nitelikler ortaya konulmadan belirlendiği görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Vergi değeri" başlıklı 29'uncu maddesinde; binalar için emlak vergi değerinin, Maliye ve Bayındırlık ve İskan Bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilân edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile arsa veya arsa payı vergi değerinin toplamı olduğu ve bu hususların çıkarılacak bir yönetmelikle hesaplanacağı ifade edilmiştir.

02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 59'uncu maddesiyle, bu maddede yer alan “tüzük” ibaresi “yönetmelik” şeklinde değiştirilmiştir.

Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük'ün “Binaların inşaat sınıflarına göre ayrımı” başlıklı 10'uncu maddesinde, binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar dikkate alınarak binalar, lüks inşaat, birinci sınıf inşaat, ikinci sınıf inşaat, üçüncü sınıf inşaat, basit inşaat olmak üzere beş sınıfa ayrılmıştır.

Bahse konu 10'uncu maddenin son fıkrasındaki hükme istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 15.12.1982 tarihli ve 17899 sayılı Resmi Gazete'de “*Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel*” yayımlanmıştır. Cetvelde; binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi ve kalitesi gibi özelliklere yer verilmiş, binalar Tüzük'e uygun olarak beş sınıfa ayrılmış ve her sınıf için on adet kriter belirlenmiştir. Bina inşaat sınıflarının doğru tespit edilmesi binaların vergi değerinin tespitinde büyük önem arz etmektedir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre binaların vergi değeri bina inşaat maliyet bedeli ile arsa payı değerinden oluşmaktadır.

Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük'ün "İnşaat maliyet bedelinin hesaplanması" başlıklı 20'nci maddesine göre; inşaat maliyet bedeli, binanın dıştan dışa yüzölçümü ile metrekare normal inşaat maliyet bedelinin çarpılması suretiyle bulunmaktadır. Metrekare normal inşaat maliyet bedelleri; binaların kullanılış tarzları, inşaat nevileri ve sınıflarına göre Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlıklarınca birlikte belirlenmekte ve uygulanacağı bütçe yılından önce ilan olunmaktadır.

Her bütçe yılından önce yayımlanan Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğ eklerinde yer verilen "*Binaların Metrekare Normal İnşaat Maliyet Bedellerini Gösterir Cetveller*" incelendiğinde, metrekare normal inşaat maliyet bedellerinin bina sınıflarına göre belirlendiği görülmektedir. Bina sınıfının, olması gerekenden daha düşük bir sınıf olarak belirlenmesi; inşaat maliyet bedelinin, dolayısıyla bina vergi değerinin olması gerekenden daha az miktarda hesaplanmasına, kurum tarafından daha az miktarda emlak vergisi tahakkuk ve tahsilatı yapılmasına sebep olacaktır.

Konuyla ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 01.03.1983 tarihli ve 17974 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 14 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde; binanın gireceği sınıfın, belirlenen özelliklerden yarıdan fazlasını taşıyıp taşımadığına bakılarak belirleneceği, binada anılan özelliklerden yarıdan fazlası yoksa, bu defa özellikleri itibarıyla en yakın olduğu sınıfın beyan edileceği, diğer taraftan, binanın bir alt veya üst sınıftan hangisine gireceği konusunda tereddüde düşülen hallerde, rayiç bedelin beyan edilmesinin esas olduğu da dikkate alınarak, bir üst sınıf bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tüzük'ün 3'üncü maddesinde; inceleme yetkisine sahip memurların, mükelleflerden emlakın genel durumuna, kullanılış tarzına ilişkin gerekli bilgileri isteyebileceği, 4'üncü maddesinde ise; inceleme yetkisine sahip memurların, vergi değeri takdir edilecek bina, arsa ve araziye gezip görebileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, binaların sınıflarının belirlenmesi için binalara ait proje ve yapı kullanma izin belgelerinde binalara ait niteliklerin tam olarak yer almadığı, bunun dışında binaların özelliklerini belirten herhangi bir belgenin veya idarenin vergi değeri takdir edilecek binayı gezip gördüğüne ait bir tutanağın yer almadığı görülmüştür.

Binalara ait proje ve yapı kullanma izin belgelerinde belirtilen nitelikler bina inşaat sınıflarının belirlenmesi ve ayrılması için yeterli düzeyde değildir. Bunun için idarenin binanın

genel durumuna ilişkin bilgileri istemesi ve idare personelinin vergi değeri takdir edilecek binayı gezip bina özelliklerini bir tutanakla tespit etmesi gereklidir. Binalara ait özellikler tam olarak bilinmeden bina inşaat sınıflarının sağlıklı belirlenmesi mümkün olamayacağı gibi idarenin de bu kontrol eksikliği dolayısıyla vergi kaybına uğrayacağı açıktır.

Sonuç olarak; binalara ait özelliklerin tam olarak tespit edilerek belgelenmesi yoluyla bina inşaat sınıflarının belirlenmesi ve buna yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 19: Binalarda Emlak Vergisinin Hesabında Kalorifer ve Klima Farklarının Vergi Değerine İlave Edilmemesi

İdare tarafından emlak vergisine esas vergi değerleri hesaplanırken kalorifer veya klima tesisatı farklarının hesaplamaya dâhil edilmediği görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu’nun “Mevzu” başlıklı 1’inci maddesine göre, Türkiye sınırları içerisinde yer alan binalar bu Kanun hükümlerine göre bina vergisine tabidir. Bina ise yapıldığı madde ne olursa olsun, gerek karada gerek su üzerindeki sabit inşaatlar olarak ifade edilmiştir.

Söz konusu Kanun’un “Matrah” başlıklı 7’nci maddesinde, bina vergisinin matrahının, binanın bu Kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeri olduğu belirtilmiştir. Vergi değeri ise anılan Kanun’un 29’uncu maddesinde binalar için, Hazine ve Maliye ile Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilan edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31’inci madde uyarınca hazırlanmış bulunan Yönetmelik hükümlerinden yararlanılmak suretiyle hesaplanan bedel olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik’te; binaların vergi değerlerinin takdirinde şehir ve köylerin tabii, iktisadi ve bölgesel şartlarına göre nazara alınacak piyasa bedeli, maliyet bedeli, kira veya yıllık istihsal değeri gibi normlar ile uyulacak usul ve esaslar belirtilmektedir. Söz konusu maddede bahsedilen Yönetmelik ibaresi 02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 59’uncu maddesiyle Kanun’a işlenmiş olup eski hali “tüzük” şeklindedir. Bu kapsamda Bakanlar Kurulunca Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük 15.03.1972 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Tüzük’ün “İnşaat Maliyet Bedelinin Hesaplanması” başlıklı 20’nci maddesinde, hesaplanan metrekare normal inşaat maliyet bedeline, ilan olunan bedelde nazara alınmamış

ise, kalorifer veya klima tesisatı için %8 oranında fark ilave edileceği belirtilmiştir. Ek olarak 49 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nin "*Binalarda Vergi Değerinin Hesabı*" başlıklı 3.1.2. bölümünde; binaya ilişkin vergi değerinin hesabında Emlak Vergisi Kanunu'nun 31'inci maddesi uyarınca hazırlanmış bulunan Tüzük (Yönetmelik) hükümlerinden de yararlanılacağı ifade edilmiş olup bina vergi değeri hesabında binanın dıştan dışa yüzölçümü ile bina metrekare normal inşaat maliyet bedellerini gösteren cetvelde yer alan ortalama rakamın çarpılması sonucunda çıkan rakama varsa kalorifer veya klima tesisatı için %8 oranında fark ilave edileceği belirtilmiştir.

Diğer taraftan söz konusu Tüzük'ün "Takdire Esas" başlıklı 7'nci maddesinde binaların vergi değerinin; kullanılış tarzı, inşaatın nevi ve sınıfına göre takdir olunacağı ifade edilmiş olup, "*Binaların İnşaat Sınıflarına Göre Ayrımı*" başlıklı 10'uncu maddesinde ise, bina sınıfları; lüks inşaat, birinci sınıf inşaat, ikinci sınıf inşaat, üçüncü sınıf inşaat, basit inşaat olarak tanımlanmış olup bu sınıflama, binanın yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar nazara alınarak yapılacağı ve inşaat sınıflarının tayinine esas alınacak niteliklerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Bahse konu 10'uncu maddenin son fıkrasındaki hükme istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 15.12.1982 tarihli ve 17889 sayılı Resmi Gazete'de "*Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel*" yayımlanmıştır. Cetvel'de binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi ve kalitesi gibi özelliklere yer verilmiş, binalar Tüzük'e uygun olarak beş sınıfa ayrılmış ve her sınıf için de on adet kıstas belirlenmiştir. Söz konusu Cetvel'e göre lüks inşaat, birinci sınıf inşaat ve ikinci sınıf inşaat sınıfı kapsamına alınacak binaların değerlendirilmesinde ısıtma durumları "klimalı veya kaloriferli" olarak belirtilmiştir. Bir başka deyişle bu Cetvel'e göre kaloriferli binaların lüks inşaat, birinci sınıf inşaat ve ikinci sınıf inşaat sınıflarından uygun olanına dahil edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, emlak vergisine tabi binalardan 185 adet binada emlak vergisine esas vergi değerleri hesaplanırken kalorifer veya klima tesisatı farklarının hesaplamaya dahil edilmediği ve bu nedenle emlak vergisinin eksik tahakkuk ettirildiği görülmüştür.

İdare tarafından binaların inşaat sınıflarının ilgili mevzuata uygun olarak tespit edilmesi ve yapılacak tespit sonucunda emlak vergisi matrahının güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

İdarenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo vb. ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsilatının gerçekleştirilmediği görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun “Geçiş Hakkının Kapsamı” başlıklı 22’nci maddesinde; geçiş hakkının, elektronik haberleşme hizmeti vermek amacıyla, her türlü elektronik haberleşme alt yapısını ve bunların destekleyici ekipmanlarını, kamu ve/veya özel mülkiyete konu taşınmazların altından, üstünden, üzerinden geçirme ve bu alt yapıyı kurmak, değiştirmek, sökmek, kontrol, bakım ve onarımlarını sağlamak ve benzeri amaçlarla söz konusu mülkiyet alanlarını bu Kanun hükümleri çerçevesinde kullanma hakkını kapsadığı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un 25’inci maddesinde ise; geçiş hakkı sağlayıcısı ile işletmeci arasındaki sözleşmenin mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşulu ile serbestçe yapılabileceği belirtilmiştir. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gercin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik’in “*Geçiş Hakkı Ücretleri*” başlıklı 9’uncu maddesinde; geçiş hakkı sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücretinin, yine bu Yönetmelik’in ekinde yer alan Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi Üst Sınırları Tablosu’nda belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi (Yi-ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu Tarife Tablosu incelendiğinde, büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve büyükşehir belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler ile büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler olmak üzere farklı tarifelerin belirlendiği, başka bir ifadeyle ilçe belediyelerinin sorumluluğunda olan yerlerde söz konusu ücretlerin ilçe belediyeleri tarafından alınacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresinin yetki alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine dair bir ücret tarifesi belirlendiği, ancak 2024 yılı içerisinde herhangi bir tahakkuk veya tahsilat işleminin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

İdarenin mülkiyetinde veya tasarrufu altında bulunan taşınmazlar üzerinden geçiş hakkı ücretinin tahsili amacıyla gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 21: Kat Karşılığı İnşaat Yapım İhalesinde Hatalı Uygulamalar Bulunması

Belediye tarafından yapılan kat karşılığı inşaat yapım ihalesinde hatalı uygulamalar tespit edilmiştir.

Belediye mülkiyetindeki Gölarmara İlçesi İsmet Paşa Mahallesi 622 ada 5 parseldeki taşınmaz üzerine kat karşılığı dükkan yapımı için 15.12.2023 tarih ve 60 numaralı Belediye Meclis kararı alınmıştır. 22.12.2023 tarihli ve 190 numaralı Encümen Kararı ile söz konusu taşınmaz üzerine 50 adet dükkân yapılması ve bu dükkanların 10 adetinin idareye,40 adetinin yükleniciye bırakılması kararlaştırılmıştır. 09.01.2024 tarihli ve 6 numaralı Encümen Kararı ile adı geçen ihale Gölmar Madencilik İnşaat İmalat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi üzerine bırakılmıştır.

İhaleye çıkılırken encümen tarafından yükleniciye bırakılacak dükkan sayısı için herhangi bir analiz veya değerlendirme yapılmadığı görülmüştür. Karar verilen dükkan dağıtımının dayanağı tespit edilememiştir.

Yüklenici firmanın ihale tarihinden önce 05.09.2023 tarihinde söz konusu inşaatı yaptırmak için alt yüklenici ile sözleşme yaptığı ve yine ihale öncesinde dükkân satışı yaptığı ve bu satışların ortalama 1.000.000,00 TL olduğu tespit edilmiştir. Yüklenicinin alt yüklenici ile yaptığı inşaat sözleşmesinin bedeli 20.000.000,00 TL'dir

Yukardaki tespitlerden ihale yapılmadan önce işin yükleniciye verildiği ve verilen dükkân sayısının idareyi zarar sokacak şekilde belirlendiği sonucuna ulaşılmaktadır.

İhale yapılmadan belli bir firmaya işlerin verilmesi ve sonrasında ihale düzenlenmesi, herhangi bir analiz ve değerlendirme yapılmadan idarenin gayrimenkulünün yükleniciye bırakılması idareyi mali olarak zarara uğratabileceğinden yürürlükteki mevzuat açısından mümkün görülmemektedir. Cari mevzuata uygun bir şekilde iş ve işlemlerin yürütülmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>